Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kluczach

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH I INTERWENCYJNYCH. Sytuacje, zdarzenia i reagowanie.

Podstawowa literatura prawna regulująca procedury postępowania:

• USTAWA z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity – Dz. U. z 2014 r. poz. 382 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.01.2016 r. • USTAWA z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (tekst jednolity - Dz. U. z 2016 r. poz. 1137) – stan prawny na dzień: 13.07.2017 r. • USTAWA z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (tekst jednolity - Dz. U. z 2015 r. poz. 1094 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.06.2017 r. • USTAWA z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity - Dz. U. z 2017 r. poz. 682) • USTAWA z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jednolity - Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 27.06.2017 r. • USTAWA z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity – Dz. U. z 2017 r. poz. 1257). • USTAWA z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity - Dz. U. z 2016 r. poz. 575) – stan prawny na dzień: 26.04.2016 r. • USTAWA z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity – Dz. U. z 2016 r. poz. 922) – stan prawny na dzień: 28.06.2016 r. • USTAWA z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jednolity - Dz. U. z 2015 r., poz. 464 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 16.08.2016 r. • USTAWA z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity z 2017 r. poz. 882). • USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2017 r. 3 • USTAWA z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela (tekst jednolity – Dz. U. z 2014 r. poz. 191 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2016 r. • USTAWA z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jednolity – Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późń. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2016 r. • ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1170 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2015 r. • ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013 r. poz. 532). • ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz. U. z 2015 r. poz. 1214). • ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2016 r. poz. 452). • ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. z 2001 r. Nr 135, poz. 1516 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2014 r. • ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2011 r. • ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 grudnia 2010 roku w sprawie podstawowych warunków niezbędnych do realizacji przez szkoły i

nauczycieli zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz programów nauczania (Dz. U. z 2011 r. Nr 6, poz. 23).

Główne zadania szkół w sytuacjach interwencyjnych i kryzysowych:

1) Rozpoznawanie sytuacji związanych z naruszeniem prawa przez nieletniego;
2) Reagowanie adekwatnie do sytuacji, zgodnie z prawem;
3) Przekazywanie informacji rodzicom lub opiekunom nieletniego;
4) Powiadamianie policji, sądu rodzinnego lub innych placówek i instytucji (np. domy dziecka, ośrodki wychowawcze itp.);
5) Zapoznawanie się na bieżąco ze stanem prawnym;
6) Uaktualnianie regulaminów, statutów oraz procedur pod kątem ich praktyczności i zgodności z prawem.

Rola rodziców i oświaty:

- zasadniczą i największą odpowiedzialność za dziecko ponoszą rodzice (art. 92-96 k.r.o.) lub ich prawni opiekunowie (112' k.r.o.);
- organy, pracownicy i przedstawiciele instytucji kierowanych przez organy publiczne mają obowiązek pomagać, ale nie wyręczać rodzinę w wychowaniu nieletnich (art. 1 pkt. 2 u.s.o., art. 100 k.r.o.);
- jeżeli rodzic z braku chęci lub umiejętności wychowawczych nie potrafi umiejętnie wpłynąć na dziecko, to wówczas pracownik oświaty ma obowiązek współdziałania dla dobra dziecka (art. 4 u.s.o., art. 6 u.k.n.), a w razie potrzeby, gdy to dobro dziecka staje się zagrożone, powiadomienia odpowiednich instytucji (art. 572 k.p.c., art. 109 k.r.o., art. 304 k.p.k., art. 4 u.p.n., art. 12 u.p.p.r.)

Procedury:

• czynności wstępne,

- Czynności wstępne to te, które podejmowane są jako pierwsze zaraz po uzyskaniu informacji o zdarzeniu.
- Jeżeli zdarzenie nadal trwa lub do niego jeszcze nie doszło, ale z sytuacji wynika, że wszystko zmierza w tym kierunku, to w takim wypadku należy:
1) natychmiast przerwać zdarzenie lub do niego nie dopuścić, nawet z użyciem niezbędnej w tym celu siły naruszającej nietykalność cielesną, wolność lub mienie nieletniego (por. art. 25 - 26 k.k., art. 15 -16 k.w.); 7
2) udzielić pierwszej pomocy, podjąć decyzję o powiadomieniu pogotowia (§ 40 rozp. w spr. b.h.p.), a w razie potrzeby wsparcia psychicznego (art. 4 ust. 1 u. o o.z.p.);
3) ująć sprawcę, jeżeli próbuje uciekać (por. art. 243 k.p.k., art. 45 k.p.o.w.);
4) jeżeli doszło do:
a) zniszczenia mienia (art. 288 k.k., art. 124 k.w.);
b) uszczerbku na zdrowiu (art. 156 – 157 k.k.);
c) użycia niebezpiecznych narzędzi (art. 159 - 160 k.k., art. 75 k.w.); czy też rzeczy pochodzące z czynu zabronionego znajdują się na miejscu zdarzenia,
należy je zabezpieczyć poprzez:
- ogrodzenie miejsca do przyjazdu policji (art. 4 § 3 u.p.n., art. 304 § 1 k.p.k.) lub zespołu powypadkowego (§ 42 rozp. w spr. b.h.p.),

- zabranie ze sobą w celu późniejszego wręczenia rodzicom lub właścicielowi (jeżeli nie ma potrzeby by stanowiły dowód w sprawie);
5) ustalić wszystkich uczestników zdarzenia i świadków w drodze wstępnego rozpytania wśród osób zastanych.
6) wezwać do opuszczenia szkoły (klasy) osoby przebywające na terenie placówki bezprawnie lub niezgodnie z regulaminem (jedynie dyrektor – orzecznictwo SN).

• czynności zasadnicze,

1). Rozpytać osoby biorące udział w zdarzeniu, począwszy od pokrzywdzonego, poprzez świadków, a ostatecznie na sprawca, dążąc w miarę możliwości do wyjaśnienia:
co się zdarzyło?
- kto uczestniczył w zdarzeniu?
- co było przyczyną zajścia?
- jaki był cel działania sprawcy?
- kto mógł być jeszcze świadkiem?
- w przypadku zaistnienia szkody lub ujawnienia rzeczy nienależącej do nieletnich –
- ustalenie właściciela (poszkodowanego), w przypadku ujawnienia broni, alkoholu lub narkotyków

2) Podjęcie decyzji co do poinformowania o konsekwencjach zdarzenia nieletniego (zagrożenia?),
3) Powiadomienie rodzica, policji lub sądu o całym zdarzeniu

<u>Zasady obowiązujące przy powiadamianiu rodziców.</u>

- rodzic jako przedstawiciel ustawowy małoletniego i jego opiekun (art. 92 – 98 k.r.o.) powinien wiedzieć o każdym naruszeniu prawa przez nieletniego, bez względu na to, czy powiadomieni zostaną również policja lub sąd;
- wyjątkiem są sytuacje, w których istnieje uzasadnione podejrzenie, że rodzic może negatywnie wpłynąć na małoletniego np. zmusza go do popełniania przestępstw lub dojdzie do maltretowania fizycznego lub psychicznego (odstąpienie obliguje do powiadomienia bezpośrednio sądu lub policji);
- powiadomienia rodziców powinny być bezpośrednie. Nie można przekazywać informacji o naruszeniu prawa przez nieletnich!

<u>Poprzestanie na powiadomieniu rodziców:</u>

W sytuacji przejawu demoralizacji, gdy z:
- postawy nieletniego (widoczne zrozumienie, skrucha, zadośćuczynienie),
- charakteru zdarzenia (pojedynczy epizod, nieporozumienie),
- przyczyn psycho - społecznych (okres dojrzewania, stwierdzona nadpobudliwość) wynika, że do przejawu demoralizacji nie doszło, można poprzestać tylko na powiadomieniu rodziców, bez konieczności dalszego informowania policji lub sądu rodzinnego.

Podobnie postępuje się, jeżeli dojdzie do przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego, m.in.:
- zniesławienie – art. 216 k.k.,
- naruszenie nietykalności cielesnej – art. 217 k.k.,

– lekki uszczerbek na zdrowiu – art. 157 § 2 k.k.,

a dodatkowo zachodzą okoliczności opisane poprzednio.

W takiej sytuacji można odstąpić od powiadamiania policji lub sądu i tę decyzję zostawić już w gestii rodziców pokrzywdzonego, lub niego samego, jeżeli jest pełnoletni.

Zasady obowiązujące przy zawiadamianiu Policji:

Policję należy powiadamiać zawsze, jeżeli:

- doszło do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przez osobę, która ukończyła 17 rok życia,
- nieletni dokonał czynu karalnego, który nie jest ścigany z oskarżenia prywatnego.

Jeżeli doszło do przejawu demoralizacji poprzez zachowania określone jako przestępstwa przez nieletnich w wieku poniżej 13 roku życia, należy powiadomić policję w szczególności gdy doszło do zachowań np.:

- posiadania i handlu narkotykami lub rzeczami kradzionymi;
- usiłowania zabójstwa lub okaleczenia;
- aktów o charakterze agresji seksualnej;
- podpaleń, posiadania broni palnej lub gazowej.

Zasady obowiązujące przy powiadomieniu sądu:

Powiadomienie sądu rodzinnego będzie miało miejsce zawsze wtedy, jeżeli z okoliczności zdarzenia wynika, że zachodzi obawa co do wystąpienia demoralizacji u nieletniego.
Będzie to miało miejsce szczególnie wtedy, gdy:

- zachodzi powtarzalność zachowań nagannych;
- rozmowy z nieletnim lub jego postawy wskazują, że ma on nastawienie pozytywne do swojego zachowania;
- kontaktu z rodzicami lub opiekunami nieletniego albo nie ma, albo są bezskuteczne, albo są oni niewydolni wychowawczo;
- występuje faktyczny brak opieki nad nieletnim.

• czynności końcowe.

Czynności końcowe zamykają procedurę reagowania poprzez zapewnienie zastosowania wszystkich możliwych konsekwencji zdarzenia tj.:

- podjęcia decyzji dotyczącej zastosowania instytucji wynikających ze statutu szkoły lub placówki (np. uczestnictwo w dodatkowych zabawach szkolnych, wycieczkach nie wynikających z programu nauczania,
- poinformowanie o zdarzeniu i jego konsekwencjach na apelu szkolnym itp.) lub obniżenie zachowania (§ 9 ust. 1 rozp. w spr. oceniania)
- wydanie zabezpieczonych rzeczy pełnoletniemu właścicielowi, jeśli nie były oddane na policję jako dowód (należy uzyskać pokwitowanie);
- przywrócenie do stanu poprzedniego (prace remontowe, naprawcze i instalacyjne przeprowadzać pod nieobecność osób trzecich - § 6 ust. 1 rozp. b.h.p.)
- udokumentować zdarzenie i przeprowadzone w związku z nim czynności (w miarę możliwości dopilnowanie, by dokumentacja była zarejestrowana).

Postępowanie w sytuacji:

PROCEDURA1

NARKOTYKI NA TERENIE SZKOŁY

- **ZABEZPIECZENIE**
  - Substancję zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych
  - Umieścić substancję w papierowej torebce, woreczku foliowym
  - Przenieść substancję w bezpieczne miejsce
  - Nauczyciel próbuje ustalić do kogo należy substancja
- **POWIADOMIENIE DYREKTORA SZKOŁY**
  - Nauczyciel przekazuje dyrektorowi szkoły zabezpieczoną substancję oraz informację z dotychczasowych ustaleń
- **ZAWIADOMIENIE POLICJI**
  - dyrektor wzywa do szkoły policję

- dyrektor przekazuje policji substancję oraz informację o okolicznościach zdarzenia

PROCEDURA2

UCZEŃ Z NARKOTYKIEM
(należy dążyć do zapewnienia obecności dorosłego świadka podczas trwania procedury)

- **ZABEZPIECZENIE**
  - Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy
  - Nauczyciel w obecności innej osoby może poleć uczniowi wydanie substancji

  TYLKO POLICJANT MOŻE PRZESZUKAĆ UCZNIA

- **POWIADOMIENIE DYREKTORA SZKOŁY**
- **POWIADOMIENIE RODZICÓW DZIECKA**
  - Dyrektor powiadamia rodziców dziecka
  - do czasu przybycia rodziców, uczeń powinien przebywać w obecności nauczyciela

- **ZAWIADOMIENIE POLICJI**
  - dyrektor przekazuje policji zabezpieczoną substancję oraz informację o okolicznościach zdarzenia

PROCEDURA 3

UCZEŃ POD WPŁYWEM NARKOTYKÓW/ALKOHOLU
(należy dążyć do zapewnienia obecności dorosłego świadka podczas trwania procedury)

- **ZABEZPIECZENIE**
  - odizolowanie ucznia od reszty klasy, ale nie zostawiać go samego

- **POMOC MEDYCZNA**
  - wezwać lekarza, gdy uczeń swoim zachowaniem zagraża swojemu zdrowiu bądź życiu
- **POWIADOMIENIE DYREKTORA SZKOŁY**
- **POWIADOMIENIE RODZICÓW DZIECKA**
  - zobowiązać rodziców do odebrania dziecka ze szkoły
- **ZAWIADOMIENIE POLICJI**
  - gdy rodzice odmówią odebrania dziecka ze szkoły, a ono jest agresywne, swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia, albo zagraża życiu, bądź zdrowiu innych osób.

PROCEDURA 4

UCZEŃ – SPRAWCA CZYNU KARALNEGO
(ściganego z urzędu, np. bójka, znęcanie się, rozbój, kradzież, doprowadzenie małoletniego poniżej 15 lat do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej)

- **ZABEZPIECZENIE**
  - zapewnić pomoc lekarską pokrzywdzonemu
  - przekazać sprawcę dyrektorowi
  - w miarę możliwości sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji i ustalić okoliczności, świadków zdarzenia.

  NIE NAGŁAŚNIAĆ ZDARZENIA!

- **POWIADOMIENIE DYREKTORA SZKOŁY**
- **POWIADOMIENIE RODZICÓW DZIECKA (SPRAWCY I POKRZYWDZONEGO)**
- **ZAWIADOMIENIE POLICJI**
- **ZABEZPIECZENIE PRZEDMIOTU**
  - rzeczy pochodzące z przestępstwa pozostawić w miejscu znalezienia (zabezpieczyć przed zniszczeniem)

PROCEDURA 5

UCZEŃ ZAGROŻONY DEMORALIZACJĄ

- **POWIADOMIENIE DYREKTORA SZKOŁY**
- **WEZWANIE RODZICÓW UCZNIA DO SZKOŁY**
  - przeprowadzenie rozmowy z rodzicami i uczniem
  - zaproponowanie rodzicom skierowanie ucznia do specjalistycznej placówki

- **ZAWIADOMIENIE POLICJI**
  - w przypadku nieskuteczności zastosowania środków wychowawczych
- **POWIADOMIENIE SĄDU RODZINNEGO**
  - gdy rodzice odmawiają współpracy, a proces demoralizacji następuje